

مسئله تراموا، قصد و عمل

امیر صائمی

پژوهشگاه دانشهای بنیادی

خلاصه:

مسئله تراموا یکی از مسائل محوری فلسفه اخلاق معاصر است. ریشه این مساله این باور فراگیر است که هرچند در برخی موارد آسیب رساندن به دیگری در جهت تامین خیر بیشتر از نظر اخلاقی مجاز است، در مواردی دیگر آسیب رساندن به دیگری در جهت تامین همان مقدار خیر بیشتر از نظر اخلاقی نامجاز است. راه‌های مختلفی برای حل مساله تراموا پیشنهاد شده است. یک راه حل سنتی برای حل مساله تراموا توسل به اصل نتایج دوگانه است، که براساس آن قصد آسیب‌زننده تعیین می‌کند در چه مواردی آسیب رساندن او برای خیر بیشتر مجاز است و در چه مواردی نامجاز. به این راه حل در سال‌های اخیر انتقادهای زیادی شده است، از جمله این انتقادهای انتقادی است که از سوی فلاسفه مهمی نظیر جودیت تامسون، تیم اسکنلن و فرنسیس کم مطرح شده است. براساس این انتقاد، قصد درونی‌تر از آن است که بتواند تعیین‌کننده‌ی مجاز بودن عمل شود. مجاز بودن یک فعل به شرایط عینی فعل بستگی دارند، نه شرایط درونی فاعل آن. من اما فکر می‌کنم این انتقاد رفع شدنی است. به این صورت که اگر میان قصد و عمل قصدی تمایزی قائل شویم و اگر اصل نتایج دوگانه را براساس عمل قصدی (و نه قصد) صورت‌بندی کنیم، آن‌گاه به راه‌حلی برای مسئله تراموا می‌رسیم که از گزند انتقاد ذکر شده در امان است.

زمان: دوشنبه، ۲۷ خرداد ۱۳۹۸، ساعت ۱۶ الی ۱۸

مکان: میدان شهید باهنر، پژوهشگاه دانشهای بنیادی (مرکز تحقیقات فیزیک نظری و

ریاضیات)، پژوهشکده فلسفه تحلیلی، سالن شماره ۱